

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 25. januarja 1880.

2. list.

Popotniku.

Kdo trka mi na duri v pozni noči?
•Odprite! prosim, tujec sem neznan;
Le trudne ude naj spočijem v koči,
Edino noč, ker pót je slab, teman*.
Gotovo trudni ste po hoji vroči,
Odrekel strehe vam ne bom. — Takó;
Vstopíte! luč gori še in — ohó! —

Pozdravljen bodi moj Popotnik mladi!
Osrči se! s ponósom ti povem: . .
Zastonj se nisem zibal v sladki nadi,
Da dobro dóšel boš učiteljem
Radósten toraj póti té se vadi,
A žaljev vari mehke še mogé:
Veselo cvetja kinč naj v sadje gre!

Ivan.

Ogljenčev okis.

Čertice za poduk.

Bo li kmalo zimé konec ali ne? To je vsakdanje vprašanje, ki sega iz borne kmečke kočee do imenitne gosposke palače. Huda, zelo huda je ta letošnja zima; od vseh preteklih se razločuje v tem, da blizo polovico sveta nevsmiljeno nadleguje, in da se njej pri nas le predolgo dopade.

Toplomer se je je toliko privadil, da kaj nerad manj kakor 13° R. pod ničlo kaže in celo do 25. stopinje poluka! Marsikteri živalici je tam pod milim nebom vgasnila luč življenja, in mnogo je ljudi, kateri so se zastonj veselili prihodnje vigrédi.

Nejevoljen postal je že bogatin, akoravno se lahko v kožuh skrije kakor mol, revež pa hoče obupati. In kako bi tudi ne? Poglej, kako je tanko oblečen in komaj stopi v prosto naravo, že je z živjem nasut kakor možicelj z božičnim

drevescem v rokah. Okna na njegovi borni koči so prekrita z ledenim pregrinjalom tako, da celi dan vun pogledati ne more. Šipa ni nobena prav cela, vendar so ljuknje z ledom dobro zadelane.

Vrata, ktera še nikoli niso dobro zapirale, spuščajo v enomer neljubo mrzlo sapo noter. Tam v kotu stoji velika, lončena peč; dokler so še drva, je tudi topla, pa vendar ne toliko, da bi bilo v revni postelji blizo okna spati mogoče. Tedaj hoče cela družina na ljubo, trdo peč, ktera jo kot mati sprejema po noči in po dnevu, ter gotovega zmrzjenja zavaruje.

In vendar kako srečna je ta družina proti uni, koji železna peč toploto daruje! Poslednja je nenasitljiva, nevarna jetika za bolehní žep svojega revnega gospodarja — vsa kurjava ne pomaga nič. Podobna je, lahkomiselnemu gizdalinu, kteri s polnimi rokami seje premoženje, ktero je njegov oče s krvavimi žulji pridobil. Ona ima pa še eno drugo slabo lastnost. Hvala človeški nevednosti, preskrbela se je ta peč s „ključem“ v dimniku, kteri je od prvega časa sem za človeško življenje nevaren. Zakaj neki?

Glej, ravno je stopil skozi vrata mož; ura je 6 in muđi se mu na delo. Pri odhodu poljubuje svoje otročiče, tri ima, vse tri ljubi srčno, če je tudi reven; ženi podal je roko. Poprej je še zakuril, da bi njegova družina ne zmrzovala. Sedem je. Zakaj mu li ne prinese tako dolgo zajuterka? Hitimo ž njim domu. Žalosten, prežalosten razgled! Žena in dva otroka sta trda — le tretje še malo diha. Prišedši zdravnik spozna, da so nesrečneži žrtev ogljenčevega okisa (*Kohlenoxydgas*). Preiskava peči pokaže, da je bil „ključ“ v dimniku zasuknjen ter dušek zadelan. Nasledek je ta žalostni dogodjaj. Je li „ključ“ veter ali sneg, ali nevedna žena zasuknila, to ostane skrivnost, mrtvi ne govorijo.

Zapustimo pa te nesrečneže in poglejmo med perice, ktere v ledu žulijo perilo. V ledu pravim, kajti tudi dereče vode so deloma premerznjene, deloma derejo ledene plošče naprej, da je groza. Tu stojite dve krepki, mladi deklici, kteri strahovito zebe; saj imate čisto trde roke in nju zobje klepetajo, kakor bližnji mlin. Njuna obleka je zmrzla. Dekli ste, in doma morate spati v mrzli izbici, celi dan na ledu, in zvečer tudi na mrzlem. Bog se vsmili! Vendar ste za nocoj boljše iznašle. Velik pisker poln žerjavice iz peči hočete precej zvečer postaviti pod posteljo. Kar ste sklenile, ste tudi storile. Komaj pričakujete ure počitka; vležete se in — zaspite. Da tudi tretja dekla ni prišla, se je po naključbi zgodilo; ima še nekaj opravka v kuhinji in hlapec jej pripoveduje neko prigodbico. Prav smešna je ta prigodbica res, in še nocoj jo morate tovarišici zvedeti. V izbico stopivši dekli pa hipoma vgasne luč, in neka teška sapa jo posili vun. Z prižgano lučjo zopet vstopi in vidi, kako lepo tovarišici spite; držite se na smehljaj, kakor bi se jima kaj prav prijetnega sanjalo. Buditi ju začne, ker bi jima prigodbico še nocoj rada povedala pa — huš — nobena se ne gane več! Da so si tudi vsi hišni prebivalci hitro na nogah, in zdravnik tu, vsaka pomoč je prepozno došla. — Ni pa moj namen naštevati enake nesrečne dogodjaje, kteri se posebno v letošnji zimi pogosto ponavljajo,

zasledovati hočem samo tistega tihotapega morilca, kateri tako nevsmiljeno svoje žertve davi.

Da me boš laže razumel, dragi čitatelj, oskerbi si košček sveče, od navadne svetilnice cilinder, par suhih steklenic, živo miško in nekaj apnene vode (apnenčnice). Poslednjo si napraviš, če vliješ na vgašeno apno malo deževnice, katero potem, kadar je čista, v dobro zadelani glažček shrani.

Prižgi svečo, in posadi cilinder na njo; luč kmalo začne vgašnjevati, ker spodaj zrak do nje priti ne more. Vgasne tudi, če cilinder malo odvzdigneš, zgoraj pa zakriješ s kako deščico, ker izprideni in zažgani zračni deli zbežati ne morejo.

Zdaj pa podloži cilinder z dvema žveplenkama in ga ne zadelaj zgoraj. Kako veselo gori sveča naprej, in tobakov dim, kterega morda puhneš iz ust, hitel bo z zrakom spodaj noter, zgoraj vun. Enako lepa prikazen je tudi, ako mesto sveče košček žarečega oglja pod cilinder položiš; hitro se s pepelom obsuje in vmerje, če mu zrak odtegneš.

Ogenj potrebuje toraj nekega živeža, kterega mu daje zrak; ta živež imenuje se kislec, in ne samo ognju, tudi nam in živalim ga je za življenje potreba.

Ravno tako se morajo neporabljeni ostanki zopet odpeljavati; ti imajo nekaj čisto slabih lastnosti, o kterih se bodeš kmalo prepričal.

Povezni na gorečo svečo steklenico tako, da bo plamenček ravno luknjo dosegal. Da si je bila poprej čisto suha, začne se vendar steklenica znotraj rostiti. Spusti jo malo nižje in luč — vgasne. Zadelaj luknjo in vlij apnenčnice v njo; ta je bila poprej čista, zdaj pa se začne gostiti, čez nekaj časa vidiš apno na dnu. V drugo steklenico, katero si ravno tako nad lučjo držal, spusti miško.

Glej, kako težko začne dihati; čez nekaj trenutkov ne živi več. Pri sožiganju se tedaj delajo vodni soparji (rosa) in neki plin, kateri vgasne luč, zaduši živeča bitja, in se zjedinja z apnom. Ta plin je ogljena kislina.

Les, oglje, premog, loj, i. t. d. sestavljeni so po večini iz oglja — ogljenca, kateri s kislecem zjedinen imenovano kislino dela. Kadar hoče zgoreti 1. Kg. ogljenca, mora biti zmiraj $2\frac{2}{3}$ Kg. kisleca k temu, in v peči potem ne ostane več lesu, oglja, premoga, i. t. d. temveč le nekaj pepela, v dimniku saj (nezgorelega ogljenca), rojena kislina pa je zapustila z „dimom“ svoj rojstni kraj skozi dimnik. Kar je cilinder za svetilnice, to je dimnik za peči, in zgoraj omenjeni poskusi se v njem, čeravno v večeri meri, ponavljajo. Ako zapremo z „ključem“ dimnik, dokler v peči gori, zadelamo dimu, t. j. ogljeni kislini pot, in ta se vsuje kmalo v sobo nazaj. To pa se ne godi dolgo, ker zaprti dimnik ne pusti novega zraka, namreč kisleca dovolj k ognju, ampak ravno polovico manj. Namesto kislina začne se zdaj delati še veliko nevarnejši ogljenčev okis.

Pisker in zaklenjena peč začneta toraj strupiti zrak s tem, da tega kisa obilo rodi. Spoznati nam ga je težko, ker nima barve, ne smerdi in se ne da okusiti. Prižgan gori s plavim plamenom, kar vsak dan pri ognju lahko opazujemo, če n. pr. pri peči vrata odpremo; težek je skoraj ravno tako, kakor zrak, kterega dihamo (0.97). Ne hiti toraj kviško, ampak meša se ž njim od spodaj gor in zaduši svoje žertve, ktere bi morebiti malo višje tej nesreči čisto vsle.

Če hočemo živeti, moramo dihati; organa k temu sta pljuče in zunanja koža. Pljuče so nadaljevanje sapnika, kateri je konečno v neštevilne panogice razdeljen; te panogice se po vezivju (*bindegewebe*), z natezljivimi žilicami prepletene, vkup držijo. Na koncu panogic so pljučni mehurci, ktere mreža natezljivih žilic obdaja. Tukaj pride, kadar dihamo, zrak s krvjo v dotiko. Sostavine človeške krvi so okrogla, rudeča in bela telesca, ktera v tekočini (plasma) plavajo. Snov, ktera barva rudeča telesca, imenuje se hematin. Vrh tega ima še nekaj ogljene kisline, kisleca in dušeca.

Te sostavine morajo biti v krvi v potrebni razmeri, da je normalna, t. j. taka, kakoršna je za zdravje potrebna; ta razmera obvarje se po dihanju. Zrak, kakoršnega navadno dihamo, ima v 100 litrih 23 l. kisleca, 77 l. dušeca, nekaj malo ogljene kisline in vodenega sopuha; drugih primešenin tukaj ne jemljem v poštev. Zrak vdihnjen, t. j. v omenjene mehurce potegnjen, da nekaj kisleca od sebe, ki se ali z rudečimi telesci zveže, ali pa kot plin v krvi ostane med tem, ko se dušeca toliko izdihne, kolikor se ga je vdihnilo. Ako pa je preveč ogljene kisline v zraku, kakor se godi v kletih, kjer mošt ali pivo kisa, v štepih, globokih jamah in podzemeljskih rovih, kjer rastline, živali ali njih ostanki gnjijejo, v zadelanih prostorih s preveč prebivalci, ali še nevarnejšega ogljenčevega okisa v sobah z žerjavico brez peči, ali kjer se dušek zapre, tam dobi kri mesto kisleca strupene kisline, ali pa še bolj strupenega, mnogo imenovanega plina.

Nasledek je smert, kakor smo videli pri izgledih in kakor nam novine dan za dnevom take žalostne dogodke naznanjajo. Kako strupen je ogljenčev okis, dokazalo je mnogo učenjakov. T. M. Leblam pravi, da pes crkne, če je v zraku le $\frac{1}{185}$ del tega plina. Grehant je v svoji narnovejši preiskavi našel, da se človek ali žival, prisiljena dihati zrak, v katerem je $\frac{1}{779}$ (1 liter v 779 litrih navadnega zraka) imenovanega okisa že v pol ure toliko tega strupenega plina navleče, da kri ni več zmožna sprejemati kisleca, in smrt je tedaj čisto gotova.

Če ima zrak samo $\frac{1}{1449}$ (1 l. v 1449 ogljenčevega okisa, zveže se blizo ena tretjina rudečih telesc v človeški krvi ž njim.

Claude Bernard je dokazal, da se ta plin z rudečimi telesci v krvi zveže tako, da odrine z eno svojo prostornino eno prostornino kisleca, krvni telesci tedaj nimajo več normalne sestave, in smrt kmalo nastopi. Razvidno je iz teh vrstic, kako zelo škodljiv je ta plin. Ker sploh ne vemo, kedaj se delati začne, smemo le z veseljem pozdravljati njegove smerdljive tovariše — pline, katerih se ž njim obilno več dela, da nas potem dramijo iz predsmertnega spanja. Pri oglju se to ne godi, in je njegova žerjavica tim nevarnejša.

Nikar tedaj zadelati peči, nositi v hišo žerjavice, ali pa rabiti v zaperti hiši likavnik, v ktereга se natroša žerjavica; komur je zdravje, komur življenje mar, naj tega ne stori. Obvaruje se lahko prevzgodne smrti marsiktero življenje, ktero bi se jej drugače le po nevednosti darovalo!

Miha Kokot.

Poduk

v zgodovini na ljudski šoli.

Dalje.

Ker je tedaj znanost zgodovine imeniten del splošne izobraženosti, ljudska šola — glede na svojo nalogo — že iz tega vzroka zgodovine prezirati ne sme, marveč more tudi v teh vednostih ravno kakor v drugih, pri svojih učencih temelj polagati.

Znano pa nam je, da ljudska šola nima samo naloge podučevati, ampak tudi odgojevati, da tedaj ni samo učilišče, kjer si otroci pridobivajo tisto omiko, ktere vsakdo brez ozira na stan in poklic potrebuje, ampak da je tudi gojilišče. Kot tako more pa ob enem upljevati posebno tudi na нравne čuti svojih rejencev, kajti brez нравne omike tudi nar bolj pameten človek nič ne velja. V dosego tega namena ljudska šola nima boljšega in primernejšega sredstva, ko je poduk v zgodovini, ako je v pravih, zvedenih rokah. To nam neki nemški pedagog v „*Deutsche Lehrerzeitung*“*) odgovarja na vprašanje:

„Kako upljiva poduk v zgodovini na značaj in serce otroka?“
tako le pojasnjuje:

„Nič novega pod solncem!“ pravi znani pregovor. Tudi v daljnem okviru zgodovine najdemo razmerno le malo izvirnosti, in veliki možje so prihajali mnogoterno le po zgodovinskih izgledih, ter so bili več ali manj dobre posneme zgodovinskih prednikov. Veliko več pa še ljudi v malem delokrogu gleda na veljavne može in si išče, mnogokrat nehoté, bodi si iz preteklosti ali iz sedanjosti, izgleda za svoje mnenje in za svoj okus. Tudi deca, ktera se v svoji domišljiji in nesamostojnosti le po veličinah rada ozira, išče si naj rajši v zgodovini uzore (ideale) za posnemo. Da bi pač vsak učitelj tó sprejemljivost otroka dobro porabil in njegov pozor na prave izgleda obračal! Vtis, ktereга učenec od takih uzorov sprejema, je sicer večkrat zelo pristranski in učitelj ima zdaj težko, pa lepo nalogo, otroku zgodovinske prigodke v njih pravem pomenu razlagati. Ker se pa zgodovina po osebnih mislih u veliko prevelikem prostoru vertí, zatoraj se tá predmet na ljudski šoli zamore le predavati po nepremakljivem vodilu, namreč v duhu kerščanstva. Le pri tej beli luči bodo zgodovinske vednosti pri daljnem razvitju otroka tudi gotovi sad prinašati zamogle.

Zgodovina bode:

1. Splošne človeške čednosti in misli pospeševala. Skoz celo zgodovino se vleče, kakor rudeča nit, dokaz нравnega svetovnega reda. Obstaneč posameznega kakor celega naroda se vpira na čednost; kjer se pa pregreha gospodarstva polasti, tam se tudi gotovo razpad obstoječega bliža. To resnico nam zgodovina z izgledi vsaki baže brez števila dokazuje.

*) Od leta 1876. Pis.

Močni so vtisi, ktere taki dogodki in take prikazi pri deci uzročujejo. Navdušeno se otrok ozira po pravno-čistih in pravno-strogih Rimljanih, kteri s smertjo kaznujejo onega, ki skruni čednost, bodi si tudi oče sodnik — lastnega sina.

V razpadu rimljanske kreposti gleda otrok pa tudi razpad rimske deržave, rimljanske mogočnosti! Pa še veliko drugih narodov, ki so se v čednosti krepko razvijali, je po pregrehi poginilo. Ponižnost pelja k sreči, napuh in ošabnost pa k propadu. Pomanjkanje in zmernost spremlja Aleksandra velikega od zmage do zmage; nasladnost in nezmernost pa njemu in njegovemu kraljestvu nagli konec pripravite. Sloga da majhnemu kerdlecu Gerkov moč k zmagovitemu boju zoper Perzijane, nesloga pa jih je spravila pod makedonsko žezlo. Stiska in nadloga jačite Spanijolce v boju zoper Saracene, njihove sreberne barke iz Amerike pa je omehkužijo. — Zgodovina glasno in razločno pridiguje; in deca ne poslušajo samo pridige, ampak posnemala bodo tudi nauk!

Po zgodovini se goji posebno tudi čut za pravo. Saj nam skoraj vsak list v zgodovini sporočuje o kaki posilnosti ali pregrehi zoper pravo. Nehoté pomilujejo deca stiskan in podjarmljen narod, ter ž njim preživijo in čutijo krivico. Kerčijo pa celo pest in preklinjajo tirana, ko še od novih posiljenosti pripovedovati slišijo. To žuganje dece je sicer nedolžno in ne ovira nikakor teka zgodovine, vendar nam pa priča, da se je zbudila kal pravnega čuta, položena v serce vsacega otroka, in Bog daj, da bi naš narod mnogo tacih za pravo vnetih otrok imel!

Toda zgodovinski dogodki se otroku ne dajo vselaj tako lahko pojasniti. Le premnogokrat se vriva dozdevno nasprotje, ktero je za otročji razum nezapopadljivo. Mnogokrat tudi učenec v teku dogodkov ne najde več vodilne niti. Taki slučaji dajo pa učitelju odveč priložnosti na značaj in čutstvo učenca upljevati; saj se take uganke drugače rešiti ne dajo, kakor da pokažemo na Boga.

Tako najdemo v zgodovinskem poduku:

2. Bogat vir spoznanja božjega. Ako nas vodi zgodovina po prav temnih ovinkih; ako dostikrat čednost terpeti, pregreho pa srečno biti vidimo; ako vidimo silnost in hudobijo kakega naroda se bolj in bolj šopiriti, vladarja pa, ki se za svoje dobro pravo v boj poda, propasti —: v nezmožnosti vse to zapopasti, moramo le zaklicati: „To je božja roka!“

Kakor zunaj v naravi vse, vse glasno in razločno pridiguje: „Dajte Bogu čast!“ tako je tudi vsak list v zgodovini nov dokaz božje pričujočnosti, božje modrosti.

Ali se otrok, kadar sliši o žalostni osodi Ljudovika XVI, tega osebno tako dobrovoljnega vladarja, ne more spominjati na besede sv. pisma, ki pravijo, da Bog grehe očetov obiskuje na otrocih do tretjega in četrtega zaroda! Li osoda cesarja Henrika V. ne pridiguje glasno: „Očetov blagoslov stavi otrokom hiše, prokletstvo matere pa jih podira!“

V zgodovini pa se ne kaže samo večno pravični Bog; otroci najdejo za uterjenje zaupanja v Boga tudi dobrotljivega in modrega Boga. Saj nam zgodovina tudi glasno pridiguje, da je Bog za človeštvo edinega sina žertoval, in da so pri njegovem rojstvu angelci prepevali: „mir ljudem na zemlji!“

Po naravnem nagibu že čuti otrok, da se dogodki, ki zadevajo osodo sveta in posameznih narodov, v zgodovini ne veršijo samo po naključbah, ampak da više bitje nad nami niti zgodovine z močno roko ravna, kakor se mu dopade. Učitelju pripada pa naloga, tó spoznanje živo ohraniti in ga pospeševati.

Dalje prihodnjič.

Slovniška obravnava

v ljudski šoli.

Posebno odličen prostor bi se imel odločiti jezikovemu nauku med vsemi premnogimi predmeti, ktere je nova šolska doba ljudski šoli, ki vlaga temelj za razno daljše izobraževanje, učiti in gojiti zaukazala. Dasi je jezikov nauk steber, na kterega se vse učenje naslanja, se vendar po naših slovensko-nemških šolah v pravem pomenu besede zanemarja, vsaj sè slovenskim jezikom se godi tako; v nekterih šolah se popolnoma prezira, če ne celo izbóči. To so poterdile večkratne razstave šolskih izdelkov učencev in učenk. Kdor je te izdelke pazno pregledaval, bo temu priterdil.

Uzrokov za to žalostno prikazen ne bom našteval, ako ravno bi jih ne bilo treba daleč iskat iti.

Sostavil sem tedaj slovniško tvarino, kakor se po mojem mnenji, naj lože in naj uspešnejše obravnava na naj nižji stopnji, kjer slovnica kot samostalen predmet nastopi. Na večstransko prigovarjanje mojih tovaršev sem se odločil za to, da bo „Popotnik“ prinašal omenjeno slovniško obravnavo.

Predno vendar pričujem z obravnavo samo, zdi se mi potrebno na marsikaj opomniti in pred svojo slovniško obravnavo nektera potrebna pojasnila objaviti; dalje, da se izrazim brez ovinkov, način obravnave, ker se od vseh drugih navodov, ki so po sedaj v naših šolah upeljanih knjigah, bistveno loči, po svoji skušnji in po svojem prepričanju zagovarjati.

Slovniško tvarino, kakor jo bo priobčeval „Popotnik“ sem večkrat z učenci in učenkami družega razreda in v minulem šolskem letu nekaj tudi s tretjim razredom praktično obdelaval. Vsako leto sem svoj izdelek popravljaj, razširjal, kerčil in predelaval ter rokopis že tretjič prepisal.

Jaz ne začujem na prvi stopnji kar sè stavkom, kakor se novejši izdatelji slovniških obravnav sploh derže tega načela; in sicer zato ne, ker imam pri podučevanju učenca ali učenko vedno kot otroka z otroškimi zmožnostmi pred očmi. Iz tega stališča se mi zdi naravnejše, da si tvarino za izdelovanje stavkov pred poiščem, otešem in jo potem še le v stavke zlagam. Zdi se mi potrebno, da je vse, kar se otroku pové ali pokaže, v takšni obliki in meri, da otroci razumejo in to temeljito razumejo, kar jim je na tej stopnji povedati mogoče. Kdor pa sè stavkom pričanja, tega storiti ne more.

Vprašajmo najbolj bistroumnega dečka, predno začne v šolo hoditi, ali predno sploh dobi kak poduk n. pr. „Kaj si videl?“ — nobeden ne bo odgovoril v polnem stavku: „Jaz sem videl voz,“; da, še celó potem, ko ga je učitelj že eno leto ali še dalje vadal odgovarjati v polnih stavkih, se otrok rad spozabi in odgovarja le s posameznimi deli stavka n. pr. „Kdo se pa pelje mimo?“ — bo na kratko odgovoril: „stric“. Opazujmo otroke, in lahko se bomo tega prepričali. Zato se mi zdi, da je otroški naravi stavek bolj oddaljen, nego posamezni deli stavkovi. — Pedagogično načelo: „Od bližjega do oddaljenega, od lažjega do težjega in od znanega do neznanega“ se ne sme prezirati. Ko slovnica kot predmet nastopi, pa otroci ne poznajo več nego čerke, zloge in besede v obče, brez plemen ali druge spreminjave besed, ktere se pa v stavku vsakako spreminjati morajo, še manj pa imajo pojem o kakem pravilnem skladji besed. Pri nadaljevalnem učenji se je toraj naravnejše naslantjati na že znane stebre „besede“ in se natančneje ogledati, ter si jih toliko poiskati in obdelati, kolikor jih je treba, da se napravi stavek.

Moje slovniške obravnave spadajo: a) vodilo, t. j. otroke vodim v pogovoru do predmeta, ktereга obravnavati hočem; b) kadar kol mogoče, izpeljavam iz učencevih odgovorov pravilo, kjer pa to ni mogoče, se pravilo kar naravnost pové; c) pojasnjuje, vadi in uterjuje se pravilo na obilici pridjanih nalog, ktere kažejo otrokom obravnavani predmet od vseh mogočih strani.

Morda se bode kdo na prvi pogled čudil — čemu toliko nalog? Temu bi rekel le toliko, posebno če ima opraviti z več oddelki ob enem; prijatelj, poterpi in ob letu mi povej svojo sodbo o preveliki množici nalog. — S tem, da je stvar kratka, skerčena, še ni za otroke najpripravnější, treba da je vsestransko umljiva; to pak se doseže po obilnih vajah.

Konečno še imam izreči, da se, kar se razverstitve tvarine tiče, ne držim nobene učene sestave, ampak vzamem vsikdar óno že obravnavano tvarino, ki je učencem na tej stopnji najbliže in sicer le toliko, kolikor mi je potrebno za nadaljevalno stavbo slovniške zgrade.

Ne terdim, da bi bila ta najboljša pot, po kateri hodim; a dovoljujem si tú opomniti, da ni berž kaka obravnava tako popolna, da bi se na njej ne dalo kaj zboljšati; nasprotno pa tudi ni noben navod tako slab, da bi se ne dalo iz njega kaj dobrega učiti; če več ne, vsaj to se iz slabe učave tudi lahko učimo, kako se pri podučevanji ne sme postopati.

Želim toraj, da bi se eden ali drugi učitelj z mojo slovniško obravnavo kolikor toliko okoristil, in če ne drugače, vsaj na ravno omenjeni zadnji način!

Dalje prihodnjič.

Trobentica.

Učni poskus za 1. in 2. šolsko leto.

Nedolžni otroci imajo cvetice kaj radi. Veselite se ljubi otroci, prišla bo kmalo vesela, prijetna spomlad, ter vam prinesla vse polno cvetic! Glejte,

tu imam že eno cvetico! Kaj imam v roki? France! (V roki imate cvetico.) Nobene druge cvetice še letos videl nisem, ta je toraj prva! — Ta je prva cvetica. — Vsi!) Prišla je gledat, če so že griči zeleni. (Kaj je prišla ta cvetica gledat? Jože! — (Ta cvetica je prišla gledat, če so že griči zeleni.) Vsi! — Kedaj začne solnce topleje sijati? Kdo ve? Tudi ti povej to, Nežica! (Solnce začne spomladi topleje sijati.) Kedaj griči ozelenevajo? — Tine! (Spomladi griči ozelenevajo.) Vsi! — Vidite, ta cvetica ima spodaj koreninice. Kaj ima ta cvetica spodaj? Anica! — (Ta cvetica ima spodaj koreninice.) Vsi! — Nad koreninicami je jajčasto in zeleno listje. Kaj je nad koreninicami? Tone! — (Nad koreninicami je jajčasto in zeleno listje.) Vsi! — Med listjem je rumeno cvetje. Kaj je med listjem? Lovre! — (Med listjem je rumeno cvetje.) Vsi! — Vsak cvet je podoben trobentici, kakoršno vam stariši na sejmu kupijo; le pogledjte! (Se jim cvet pokaže.) Komu je ta cvet podoben? Mimka! — (Ta cvet je podoben trobentici.) Vsi! — Posluš! — (Učitelj v venček trobentice zagode.) Ste slišali, kako trobentica trobenta? — Ta cvetica se zato trobentica imenuje. Kako se imenuje ta cvetica? Blaže! — (Ta cvetica se imenuje trobentica.) Vsi! — Kaj je trobentica? Ivanek! — (Trobentica je cvetica.) Vsi! — Glas ima ta trobentica kakor dete, kedar veka, ali pa kakor mala ovčica; pravi se ji zato tudi veklja ali ovčica. Kako se ji tudi pravi? Jovana! — (Pravi se ji tudi veklja ali ovčica.) Vsi! — Po nakterih krajih ji še tudi pravijo „godčka“, ker tako — gode. Kako ji še pravijo? Dragotin! — (Pravijo ji tudi godčka.) Ta cvetica ima toraj štiri imena: trobentica, veklja, ovčica, godčka. Povej mi vsa imena te cvetice — Dragotinka! — Vsi! —

Ker ste bili tako pazljivi, hočem vam pesem od trobentice povedati:

T r o b e n t i c e.

1.

Poglejte trobentice lepe,
Kak' milo iz zemlje mole!
Vse žolto na holmcu jih cvete,
Otroci le teč'mo po nje!

Tra la la la,
Tra la la la!

2.

Deklice naj gredo na desno,
Mi dečki ostanemo tu!
Ter vsak jih naj terga prav resno,
Da nesemo dost' jih domu!

Tra la la la,
Tra la la la!

3.

Kak bodo nas mati veseli,
Ko sliš'jo trobentice glas!
In pesmice tud' bomo peli,
Da celo skup vabimo vas!

Tra la la la,
Tra la la la!

4.

Le pojmo otroci veseli,
In zima od nas naj le gre!
Da b' večni spomladi živeli,
Trobentajte naše sestre!

Tra la la la,
Tra la la la!

Za otroke drugega leta se na tablo zapišejo sledeči stavki s čerticami začenshi s čerko, s katero se določena beseda začinja; ti se na tablice prepisejo, ter na prostor čertic primerne besede stavijo. n. p.

*) Otroci so vajeni po udarcih odgovarjati, če skupno govore, kar se jim z roko naznanja.

Trobentica, veklja, ovčica ali godčka je cv—. Trobentica ima ko—, li—, cv—. Koreninice so sp—. Listje je zg—. Cvet trobentice je med li—. Cvet je ru—. Listje je ze—. Trobentica nam oznanjuje sp—.

Beri prvi stavek — France! Kaj bodeš namesto cv— pisal? Cvetica, bodem pisal. Berite vsi tako! Beri dalje! Kaj boste namesto ko— pisali? koreninice — i. t. d. Beri vsak stavek še enkrat tako, da bodeš namesto črtice primerne besede izgovarjal. — Ravno tako bodete vi na vaše tablice vse spisali! Tablice vun 1, 2, 3! — V čertert uri mora biti vse izdelano! —

Čertert ure je preteklo! — Učitelj na mizo poterka; — otroci dajo roke na klop. (Učitelj pobere tablice prve klopi,) drugi pa: tablice v roke 1, tablice kviško 2, tablice sprednjemu 3! (Tablice prve klopi se nesejo tem v zadnjo klop.) Učitelj na tabli vsako čerto z zaznamovano besedo nadomesti, — otroci pa popravljajo, — učitelj pomaga. —

Soštejte pomote, ter njih število spodaj zapišite! — (tablice ravno tako nazaj!)

Kteri izmed vas nima nič pomot, naj roko vzdigne! Kteri ima eno? i. t. d.

Pesem od trobentice se o priliki na pamet vadi — potrebno razloži, — nauči tudi napev, ali pa oboje ob enem.*)

T. Grah.

Dopisi.

Celje. Dne 8. t. m. so imeli učitelji celjskega okraja svoj zbor. Na dnevnem redu je bila volitev poslanca za deželno učiteljsko konferenco. Voljen je bil g. Lopan, nadučitelj v Celji. Za tem se je razgovarjalo o sestavi šolskih kronik; gg. Lopan, Vučnik in Brezovnik so prevzeli nalogo, spisati izgledno kroniko, pri katerem delu jih izvedenci naj podpirajo. Ne manj važna je tudi vstanovitev odbora obstoječega iz gg. Jarc, Brezovnik, Kokót, Pezdevšek in Grebenec. Ta naj nabira take slike, ktere bi v Musilovih zvezkih ponatisnjene potrebam slovenskih šol zadostovale. Načelnik imenovanega odbora je g. Brezovnik. (Dostavek vredništva: Ker je zlasti po slovenskih pokrajinah mnogo romantičnih krajev, razvalin i. t. d. med tovariši pa izvedenih risarjev in pisateljev, stávimó vljudno prošnjo, naj nas v tem gotovo blagem podvzetji po moči podpirajo, ter se s svojimi izdelki, spisi i. t. d. na g. Brezovnika v Vojnik obračati blagovolijo.) Kot novi odborniki celjskega učiteljskega društva so se izvolili gg.: Bobisut, Lopan, Vodušek, Miklavc, Blümel, Weiss, Brezovnik in Jarc. Več o tem zborovanji prihodnjič.

Ptuj 16. januarja. Ptujsko učiteljsko društvo je imelo 8. januarja svoj prvi mesečni zbor v tekočem letu. Predsednik Robič je pričel sejo o pol enajstih. Ko se je odobril zapisnik seje od 4. decembra 1879, prečital je predsednik dopis štajarske učiteljske zaveze od 24. decembra 1879, šte. 16, v zadevi postopanja učiteljskih društev pri letošnji uverstitvi narodnih šol v

*) Prilčno prinesemo tudi napev pesmici od g. dr. Gust. Ipavica.

štiri plačilne razrede. Po daljnem razgovorjanji se je zaključilo, da se sporazumi učiteljsko društvo z drugimi učiteljskimi društvi spodnjega Štajerja (predlog Ferk-ov). Ob enem se je volil poseben odbor, ki bo pretrisoval krajne razmere vsake šole in ki bo v svojem času o tem poročal ter stavil pripravne predloge (predlog Žiher-ov). V ta odbor so se volili gospodje Ferk, Kocmut Vinko, Tribnik, Vidovič, Možina in Ornik. Da bo odbor potrebne reči tem lažje dobil, poslali se bodo vsem šolam posebni obrazci, da jih izpolnijo učitelji (predlog Arnhart-ov). Predsednik priporoča potem letopis, ki ga je izdalo društvo „Wiener päd. Gesellschaft“, „Allgemeine österr. Lehrzeitung“, kateri list izdaja Jožef Heinrich v Pragi in novi list „Popotnik“ je še posebno toplo priporočal Vinko Kocmut. Odglasilo se je koj več gospodov, ki so predplačo izročili Kocmutu, da jo odpošlje Popotnik-ovemu opravištvu. Dalje prečita predsednik dopis tukajšnjega okrajnega šolskega sveta, v katerem se priporočajo sledeča dela za šolske knjižnice: a) *Metzner, Oesterreichs Regenten in Wort und Bild*; b) *Dr. Hirsch, Heimatkunde*; (c) *Trampler, Atlas für ein- bis dreiklassige Volksschulen*. Radi poznega času moralo je izostati predavanje „domovinske pripovedke“ in sledilo je poročilo predsednikovo o društvenem delovanju v pretečenem letu. Društvo šteje 39 rednih udov, dva izvanredna in štiri častne ude. Imelo je deset mesečnih zborovanj. Vsakega zborovanja udeležilo se je povprek 25 udov. Odbor je skerbel za to, da je bilo vsakokrat primerno predavanje na dnevnem redu — v celem letu 13. Da proslavi svoj desetletni obstanek, imelo je društvo 6. marca svečanostno sejo. O priliki sreberne poroke Nju Veličanstev dne 24. aprila pridružilo se je adresi, ktero je odposlala štajerska učiteljska zaveza Preuzvišenemu vladarju i Njegovi zaročnici Preuzvišeni cesarici. Dne 14. maja imela bi se obhajati svečanost desetletnega obstanka novih šolskih postav. Vse je že bilo pripravljeno, da bi se bila sešla pri sv. Trojici v slov. goricah učiteljska društva iz sv. Lenarta, Maribora, Radgone i Ptuja. A radi slabega vremena mogla je izostati ta svečanost. Predsednik konča svoje poročilo in priporočuje navzočim, naj še zanaprej podpirajo društvo duševno in gmotno.

Blagajnik poroča o letnem računu. Dohodki znašajo 44.66 gld.; porabilo se je 37.10 gld.; ostane še torej gotovega denarja 9.56 gld.

Pri volitvi novega odbora voljeni so sledeči gospodje: Robič — predsednik, Kocmut Vinko — podpredsednik, Kocmut Janko in Romih — zapisnikarja, Kranjec blagajnik, Arnhart — knjižničar; Košar, Löschnigg in Tribnik — odborniki. Pri učiteljski zavezi zastopata društvo gospodo Ferk in Robič.

Koncem naznani predsednik, da bodo 22. januarja učitelji ptujskega okraja pod predsedništvom nadzornikovim volili dva zastopnika v deželno učiteljsko konferenco. Navzoči so se sporazumeli, da ima ta dan tudi društvo svoje mesečno zborovanje mesto prvi četrtek februarja. Ko se je še Vinko Kocmut zahvalil predsedniku za njegov trud in njegovo neumorno delovanje v prid društva v pretečenem letu, zaključila se je seja o pol eni popoldne.

Mozirje. V našem kraju že dalj časa traja nalezljiva bolezen spuščaji (Friesel-Miliaria) in osipki ali ošpice (Masern-Morbili), na koji je že mnogo šolskih in mlajših otrok zbolelo; precej jih je že to bolezen prestalo in hodijo zopet v šolo. Otroci, ki to bolezen imajo, naj ostanejo v postelji ter je za čisti zrak in enakomerno toplino 15° v sobi skrbeti. Bolenim je dajati vodene juhe in slezovega čaja ter se tako dolgo, dokler kašljajo, če to tudi več tednov traja, ne smejo na prosto pustiti. Po osipkih sledi pogosto plučno vnetje, plučne tuberkule in dolgotrajen kašelj, tudi bolezen na očeh, v ušesih ter v vratnih žlezah.

Pohorje. Dragi Popotnik! Pri Tvojem prvem potovanju po slov. domovini priporočal si nam med drugimi slov. časniki tudi nemški beletristični list „*Heimat*“. Pravo si zadel, prvič s tem, da nam boš priporočal tudi dobre nemške liste in knjige, kajti veda je svetovna in mi Slovenci se nikakor ne smemo s kineškim obzidjem obdati, drugič s tem, da nam priporočáš ravno list „*Heimat*“. Obetuješ nam tudi, da hočeš v enem prihodnjih listov o „*Heimat*“ več spregovoriti. Da si nikakor ne dvomim, da bi se to ne zgodilo, vendar hočem povedati nekaj mojih misli o „*Heimat*“, morda se s Tvojimi strinjajo. Ali kako naj začnem?

Znan prigovor pravi: „Povej mi, s kom občuješ in povem Ti, kdo si!“ Če ta pregovor tako le umevamo: „Povej mi, kaj čitaš in povem Ti, kdo si!“ dobili bi pri Slovencih posebej, pri Avstrijanih pa sploh prav žalosten odgovor. Kako to? Kmalo hočem odgovoriti!

Skoraj vsak olikan človek in vsaka olikana rodbina je naročena na kak lepoznavski časnik, bodisi slovenski „*Zvon*“, hervatski „*Vienac*“ ali nemška „*Gartenlaube*“, „*Ueber Land und Meer*“, „*Illustrierte Welt*“ i. t. d. So ljudje, posebno pa ženske, ki skoro celi dan pri takih čez mejo v našo državo došlih nemških novinah sedijo ter s strastjo vse v njih stoječe lepe, ali zraven tudi mnogokrat škodljive nauke serkajo. Lepo je, če človek mnogo čita, a paziti mora na to, kaj čita. Ali ti zunaj avstrijskih mej izhajajoči listi (*Gartenlaube*, *Ueber Land und Meer*, *Chronik der Zeit* in kako se vsi zovejo) pač niso za nas Avstrijance v obče in za nas Slovence posebej. Ozirajo se v prvi versti le na razmere tamkaj v daljni Nemčiji, vse druge narode ali države obdelujejo pa le tako po stranski. Iz svoje nemške domovine prinašajo podobe vseh količkaj važnih mož in žensk, celó srednje dobrih glediških igralcev in igralk, čertice raznih, dostikrat prav neznatnih krajev njihove domovine; popise šeg, navad in praznovrstva nemškega ljudstva; vsako, včasi občinstvo celó ne zanimajoče djanje nemških vladarjev in njih rodovincev i. t. d. Vse to jim človek iz njih stališča ne sme zameriti. Prav delajo, da skerbé za to, da Nemci svojo domovino v vsem njenem dejanju in nehanju dobro poznajo, pa kaj naj porečem o tih nemških romano — in novelopiscih? Ali res take večinoma v visokih in najvišjih aristokratskih krogih se veršeče pripovedi na šim čitateljem ugajajo?

Kaj pa je z nami Avstrijanci, ki smo naročeni ali ki čitamo take liste? Po takem čitanju pač poznamo skoro vsacega nemskega gledišnega igralca ali

igralko, vsacega za Nemčijo količkaj zasluženega moža, pa doma na Avstrijskem so nam največji umetniki, učenjaki in državniki, posebno ako ti niso nemškega rodu, neznani; o nemški vladarski rodovini vemo za vsak sprehod, za vsako njihovo dejanje, za vse njihovo pohištvo, da še celo njihovo zibel in nogovični trak (glej „*Ueber Land und Meer*“ str. 712 let. 1879), o naši slavni cesarski rodovini pa ne zvemo najlepših činov, narblajših dejanj; zunaj na nemškem poznamo vsako vas in skoro vsak še tako neznaten kraj, a doma na Avstrijskem smo tujci, tu ne poznamo niti velikih mest niti najlepših, najromantičnejših, najveličastnejših krajev; na Nemškem vemo za šege in navade skoro vsake vasi, doma na Avstrijskem so nam pa šege in navade celih dežel in narodov neznane.

Se pa li temu ne dá opomoči? O da! Naročujmo si lepoznavske liste, ki so pisani v našem domačem avstrijskem duhu, iz kojih veje zdravo, čvrsto avstrijsko domoljubje, liste, v kojih se bomo čutili doma. V tem obziru pa č. čitateljem „Popotnik-ovim“ izmed nemških listov ne vemo boljšega priporočati, kakor je na Dunaji izhajajoča „*Heimat*“ Ona izhaja ravno v taki obliki in velikosti kot „*Gartenlaube*“, pa je precej ceneja, kajti za celo leto velja le 4 gl. 80 kr. Prinaša pa večinoma pripovedi, ki se na avstrijskih tleh zveršujejo; popise in čertice najrazličnejših krajev naše države, popise ljudskih šeg (tudi mi Slovenci smo bili že na versti), razne izverstne znanstvene sestavke, lepe slike in podobe naših mož, tako da se tudi glede vsebine sme z „*Gartenlaube*“ meriti.

Učitelji slovenski! Ako ste si do zdaj naročali kak tak list, ki zunaj naših državnih mej izhaja, pustite ga ter naročite se na našo pošteno „*Heimat*“. Delujte pa tudi pri družih vam znanih rodbinah na to, da se protiavstrijski listi izpodrinejo ter z našo domačo „*Heimat*“ nadomestijo.

Novice in drugi stvari.

Presvitli cesar je daroval v lanskem letu 472.180 gld. za milodarne namene. (V posnemo.) Štajerska hranilnica v Graci je darovala 100 gld. štajerskemu šole in vboge učence podpirajočemu društvu (*Volksbildungsverein*) v porabo za ta občno koristni namen. V ta namen so darovali tudi gg. Jakob Syz 108 gld. 10 kr., baron Conrad 43 gld. 24 kr. in admiral Breisach 4 gld. 32 kr. — dalje je darovala štajerska hranilnica v podporo vbogim učencem na učiteljščini v Graci v podporo učencev na graški c. kr. obertnijski šoli 50 gld.

V Kostrivnici in v Kamnici se vpelje kmetijski napredovalni poduk.

V Slovenjem gradci snujejo, kakor se nam sporoča, učiteljsko društvo. Želimo mu najboljši vspah.

(Ed. Musil) znani založnik na Dunaji, je obljubil, da bode izdal svoje pisanke in risanke sè slovenskim napisom. S tem bo vstregel občni želji slovenskih učiteljev, ter zasluži, da ga zdatno podpiramo, tembolj ker obdaruje

vboge učence sè svojimi zvezki. V novem leti je poslal tisoč pisank ubogim učencem celjskega, breškega in sevniškega okraja.

(Nove pisanke in risanke za slov. ljud. šole) izdal je g. Iv. Lapajne, ravnatelj meščanske šole na Kerškem. Pisanke imajo dve izdaji, ena ima zemljevide s slovenskimi izrazi, druga je brez zemljevidov. V risankah je primerno pikčanje z ozirom na predpisane Grandauerjeve predloge. Cena je različna ter se bo pozneje naznanila. Dobivajo se po pošti pri izdajatelju.

(† **Jožef Virk.**) 4. januarja t. l. je sklenil svoje slavno življenje preč. g. Jože Virk, župnik v Ločah. Rodil se je v Dobu na Kranjskem 16. sušca 1810. Po svojih lepih pesmih si je pridobil sloveče ime slovenskega pesnika. Izmed pre mnogih njegovih zaslug omenjamo le, da je kot ud okrajnega šolskega sveta prav po očetovsko skerbel za šolsko mladino ter vsikdar, kjer le mogel, pospeševal napredek v poduku in odgoji.

(† **Janez Miglič.**) 19. januarja t. l. je pa vzela smrt tudi Ločkega nadučitelja g. Jan. Miglič. Rodil se je v Ribnici na Štajarskem 11. januarja 1824. Po dokončani učiteljski pripravnišnici v Celji l. 1842 je služil eno leto v Celji, nekaj mesecev v Šentjurji pod Rifnikom, potem pa od 20. aprila 1843 do svoje smrti v Ločah. Skoz 37 let se je vspešno trudil s podukom in odgojo mladine. — Obema blag spomin in mirni počitek!

(Spremembe pri učiteljstvu.) Nadučitelji so postali gg. Jakob Ulčar pri sv. Petru pod sv. gorami, Anton Kokot v Pišecah, Jozef Mihelič pri sv. Jurji na Ščavnici in Fr. Gaberšek def. podučitelj na Zidanem mostu. Prof. g. Fr. Krašan v Celji pride v Gradec na II. gimnazijo in prof. Iv. Terglav iz Gradca v Celje.

Vabilo.

Druga letošnja (izvanredna) seja učiteljskega društva za okraje Kozje-Sevnica in Brežice bode 3. februarja v šolskem poslopji v Rajhenburg-u ob 10 uri s sledečim dnevnim redom:

1. Prečitanje zapisnika zadnje seje,
2. Prečitanje društvenih dopisov,
3. Šolska kronika,
4. Volitev poslanca k deželni učit. konferenci,
5. Navod za vzgojo.

Kolege in koleginja, kakor vse prijatelje šolstva k obilni udeležitvi vabi prav uljudno

V Sevnici, 17. januarja 1880.

načelnik

Ivan Kunstič.

Listnica.

G. T. R. v. P. Hvala! Prosimo za nadaljevanje. — G. Fr. Č. v. L. Pošljite nam obljubljeni! — G. St. K. v S. Hvala! Bomo porabili. — G. J. K. v M. Prepozno za zdaj. Le spisujte ter nam pošljite — pride na versto. — G. V. v Št. P. Pride prihodnjič. — G. T. D. v S. Le nabirajte ter pošiljajte nam; bomo prilično porabili. Do zdaj ni bilo prostora. — G. Iv. L. n. K. Prihodnjič.

Opomba. Naročnina naj se blagovoljno pošilja pod naslovom: g. M. Žolgar, založnik, dopisi pa: g. J. Lopan, urednik Popotnikov v Celji. Ako bi se kaka pomota pripetila pri razposiljanju ali na pošti, da bi p. n. naročniki lista redno ne dobivali, naj to založniku naznanijo.

Theofil Drexel v Celji

prodajalec knjig, umetnostnih izdelkov in muzikalij, založnik robe za risanje in pisanje, kakor tudi tiskovin, priporoča se za natančno oskerbovanje vseh literarnih novosti.

Vse, kjerkoli naznanjene knjige, muzikalije in časopise oddaja on po ravno taki ceni, vsako pomanjkljivo delo dopolnjuje.

Naročuje na dopošiljatve vseh zvezkov beletrističnih in znanstvenih časnikov, koledarjev in molitvenih knjig.

Knjižice s podobami in povesti za mladino.

Glavna zaloga c. kr. šolskih knjig, zaloga novih slovenskih in nemških tiskovin za šole.

Šolskih zemljevidov za na stene in učnih pripomočkov.

Kamenitih in elastičnih tablic, pisank in risank kakor tudi vsakoverstne druge šolske robe.

Obertnijskih knjig, knjig za kopiranje in notice.

Tiskovin za šole, občinske in župnijske urade, raznih tint za pisavo in kopiranje.

Vse baže svinčnikov, jeklenih peres, papirja za risanje, pisma in pisavo.

Papir za pisma in zavitki v prav okusnih oblikah.

Theofil Drexel-jeva prodajalnica knjig v Celji.

Geigerjeva bukvarnica

v Celji

priporoča svojo obširno zalogo :

tiskovin za šole, župnijske in občinske urade,
šolskih in molitvenih knjig, koledarjev, pisank s slovenskimi in nemškimi napisi,

papirja za risanje, pisma in pisavo

v vseh bažah,

svinčnikov, kred in raznih tint kakor vsakoverstne druge šolske robe.

Ed. Musilova zaloga šolskih pisank.

Bureau: I. Tuchlauben 6 na Dunaju.

Slavnim c. kr. šolskim oblastnijam, kakor tudi čestitemu učiteljstvu

naznanjam,

da je visoko c. k. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom dne 3. novembra 1879 št. 16690

moje pisanke s podobami iz zgodovine naše očetnjave in drugih znanstvenih predmetov

vnovič dopustiti javilo, toraj odpade od gospoda Henrika Feitzingerja v Teschenu kot ugovor za njegov fabrikat vporabljena okolščina, da mojim pisankam dopustilna izjava novejšega data manjka. Še serčno zahvalo za to, da se čestito učiteljstvo ni motiti pustilo v zaupanju do mene, katero mi že skozi leta izkazuje, združenjem prošnjo za nadaljevanje podpore, katero mi je vsikdar do zdaj v mojem podvzetju tako prijazno skazovalo.

Moja nova izdaja pisank, ktera je vsled razpisa daril „z zjednjenimi“ močmi iz učiteljskih krogov samih izšla, bila je povsod radostno sprejeta; mnogobrojni prihajajoči in cenjeni mi predlogi bodo tudi za naprej pod vodstvom izvedenih pedagogov narboljšo vporabo našli, in tako si upam cenitev mojih pisank mirnega serca razsodbi strokovnjakov prepustiti.

Na Dunaju dne 10. novembra 1879.

E. Musil

centralni direktor delniškega društva za papirne tovarne
v Neusiedl.